

Terugmeldingen 2005-1.

Gerrit Speek

Vrijwel altijd ingezonden door de betreffende ringer of melder, soms geselecteerd uit onze databank. Een fotokopie (of uw attentie via e-mail) van uw memorabele melding is altijd van harte welkom.

Terugmeldingen van vogels met Nederlandse ringen en/of vogels gevonden in Nederland die om de één of andere reden bijzonder zijn. S.v.p. niet een vijf jaar oude Zilvermeeuw. Uw hulp voor deze rubriek wordt erg op prijs gesteld, omdat wij niet de gelegenheid hebben alle terugmeldingen stuk voor stuk te bezien.

Purperreiger, *Ardea purpurea*, ringnr. Arnhem .7088921

Geringd als pull op 15 juni 1997 in het Zwarte Meer door VRS Zwarte Meer (A. van den Berg, S. Deuzeman, J. Nap, F. de Roder, D. Wind). Teruggemeld als reiger in Mali in augustus 1997 (!), vers dood, geschoten. De afstand is 4255 km. Meer dan 13.000 purperreigers zijn er in Nederland geringd, waar we 624 terugmeldingen van hebben ontvangen. Van die terugmeldingen zijn er 460 van buiten Nederland: België 35, Frankrijk 166, Spanje 55, Portugal 7, Marokko 37, Algerije 21, Mali 16, Ghana 11, Italië 45 en de rest is sprokkelwerk. Sla het 'beroemde' boek van Speek & Speek er maar op na dan zie je dat er sinds 1984 maar 61 terugmeldingen zijn bijgekomen.

Zwarte Ooievaar, *Ciconia nigra*, ringnr. Praag B..24452

Geringd als nestjong op 23 juni 2000 in Plzen in Tsjechië. Dood gevonden door W. Smeets op 30 augustus 2000 in Bunschoten. De afgelegde afstand is 646 km. Er zijn slechts 15 terugmeldingen van deze soort in onze databank aanwezig, waarvan ook nog eens negen van dezelfde Franse vogel. De andere meldingen zijn een Nederlandse vogel, een Belg en drie Tsjechen, dit is dus de vierde uit Tsjechië. De Zwarte Ooievaar broedt vlak over de grens in de Ardennen, maar ze worden weinig geringd.

Wintertaling, *Anas crecca*, ringnr. Leiden .3005463

Geringd als vrouw 1^e kj op 5 september 1959 (!) op de Hofmansplaat bij Made-Drimmelen (NB) door J. Reuser. De vogel werd weer gevangen (en losgelaten) op 29 december 1959 op 14 km van de ringplaats. Op 20 juli 2004 (!) ontvingen we van de Zweedse ringcentrale het bericht dat op 13 juni 2004 de ring was gevonden in midden Zweden in een al jaren niet meer gebruikt nest van een Ohoe.

Zeearend, *Haliaeetus albicilla*, ringnr. Hiddensee AA006281

Geringd als 1^e kj op 3 oktober 2002 in Oebisfelde, Sachsen Anhalt, Duitsland. Dood gevonden op 18 oktober 2002 bij Stavoren en via ringer J. de Jong kwam de terugmelding bij ons. Niet verwonderlijk, zeearenden broeden in Scandinavië en Duitsland en zeker de 1^e kj vogels tonen in hun eerste levensjaar 'zwerfgedrag'. Dit is 'al' de derde terugmelding in onze databank van deze soort.

Havik, *Accipiter gentilis*, ringnr. NLA .7049834

Geringd als nestjong op 25 mei 1985 door M.P. van Aerle in Boerdonk, Noord-Brabant. Gevonden (ziek, gewond, niet los) op 8 augustus 2002 in Gennep. Snuffelend in onze databank blijkt dat havikken ouder dan 15 jaar tot de uitzonderingen behoren. Deze is 19 jaar en ruim 6 maanden oud. De oudste binnen het Europese ringwerk is 19 jaar en 9 maanden oud.

Sperwer, *Accipiter nisus*, ringnr. Arnhem .3048773

Geringd als pull vrouw op 15 juni 2002 te Nijmegen door G. Muskens. Geschoten in Spanje op 18 november 2002. Er zijn 4562 terugmeldingen bij ons aanwezig. Daaruit blijkt dat het grootste deel van 'onze' sperwers in of 'rond' Nederland blijft in de winter. Als we België en Duitsland overslaan dan zijn er 126 terugmeldingen uit Frankrijk, 20 uit Spanje en eentje uit Marokko. Vele tientallen vogels uit Scandinavië worden 's winters in Nederland teruggemeld.

Slechtvalk, *Falco peregrinus*, ringnr. Arnhem 6.100.410

Geringd als nestjong, vrouwtje op 5 mei 2000 door P. van Geneijgen bij Shell Chemie op een uitgestrekt industrieterrein te Moerdijk. De eerste

terugmelding van deze vogel was meteen de laatste want het skelet werd gevonden op 8 februari 2003 bij Cudworth, een klein plaatsje in Zuid Yorkshire, Engeland. De afgelegde afstand was 453 km. De vogel was al enkele maanden dood en is waarschijnlijk in november of december 2002 overleden. Dit is de eerste melding van een 'Nederlandse' Slechtvalk uit Engeland. Bron: van Geneijgen P. 2004. Eerste slechtvalken van het West-Europese vasteland, teruggevonden in Engeland. Slechtvalk Nieuwsbrief 10: 13-16.

Steenloper, *Arenaria interpres*, ringnr. Washington DC 31359384
Weer een Steenloper uit Alert, North West Territories, Canada. Dat blijft verbazingwekkend. Geringd als vrouw na 1^e kj op 05 juli 1999. Het ringnummer is afgelezen op 29 november 2004 op een strekdam bij Den Helder. Afgelegde afstand is 4042 kilometer. Door wie ook weer afgelezen? Door de heer C.J. de Graaf natuurlijk. Deze vogel is nu 175 x afgelezen in de periode van 11 augustus 1999 t/m 31 december 2004.

Grote Jager, *Stercorarius skua*, ringnr. London HT 94389
Geringd als pull op 14 juni 2002 op Hermaness, Unst, UK, dat is het noordelijkste puntje van Shetland. De vogel werd dood gevonden op 22 oktober 2002 op de Kwade Hoek (NH). De afgelegde afstand is 1045 kilometer. Van deze plek op Shetland is nu viermaal een vogel in Nederland terug gemeld.

Visdief, *Sterna hirundo*, ringnr. Arnhem K.981198
Geringd als pull op 28 juni 2001 in het Ketelmeer door J. Nap. Op 1 maart 2002 wordt de vogel met ring gemeld uit Marshal in Liberia. Helaas is er verder niks bekend over het lot van de vogel. De 34^e terugmelding van een visdief uit Liberia. Het blijft indrukwekkend.

Ransuil, *Asio otus*, ringnr. Arnhem .5229244
Geringd op 31 oktober 2002 in Meijendel bij Wassenaar door VRS Meijendel als na 1^e kj. De vogel werd 's nachts gevangen tijdens de vangst van leeuwerikken. In een vroegere vangst met wijlen G.D. Engelen werd al eens geconstateerd dat meerdere ransuilen in het

licht van een schijnwerper rond het leeuwerikkennet cirkelden. Gevangen en los door een ringer op 11 november 2003 in Polen. De afgelegde afstand was 843 kilometer. Dit is de tweede terugmelding van een in Nederland geringde vogel uit Polen. De andere was als nestjong geringd in Nederland.

Boerenzwaluw, *Hirundo rustica*, ringnr. Arnhem AD.31338

Geringd als 1^e kj door B. van den Brink (the one and only) op 9 augustus 2000 op een slaappleats in de rietvelden bij Elburg. Dood gevonden als 'zwaluw', helaas niet meer informatie dan dat, op 20 november 2000 in Bombale, Zaire in het hart van Afrika. De afgelegde afstand was 5827 km. Opmerkelijk maar niet spectaculair, want er zijn 21 boerenzwaluwen op grotere afstand gemeld, waarvan zelfs drie verder weg dan 9000 km.

Boerenzwaluw, *Hirundo rustica*, ringnr. Arnhem AG.04482

Geringd als 1^e kj op 19 augustus 2003 op de slaappleats bij Elburg door K. Terpstra. Vers dood gevonden op 22 januari 2004 te Griekwastad, Niekerkshoop, Cape Prov. Zuid-Afrika. De afgelegde afstand van 9222 km is de verste en meest zuidelijkste terugmelding van een Nederlandse Boerenzwaluw ooit en is 29 km zuidelijker dan de vorige recordhouder, een nestjonge geringd in Twente door wijlen Anton Conings. Als doodsoorzaak werd opgegeven: geschoten voor wetenschappelijk onderzoek. Aantal geringd tot nu toe in Nederland 259078, daarvan teruggemeld 11602. Het is de vijfde vondst van een Nederlandse Boerenzwaluw in Zuid-Afrika.

Roodborst, *Erithacus rubecula*, ringnr. Arnhem AF.45258

Geringd als na 1ekj op 10 oktober 2002 in de Ooijse Graaf bij Nijmegen door VRS Ooijse Graaf (F. Majoor, H. Vonk en S. Waasdorp). Gevangen en los door een ringer, geen leeftijd en sexe vermeld (!) op 14 april 2003 in Ribachi, Kaliningrad. De afgelegde afstand is 1049 kilometer. Uit Noorwegen, Zweden en Finland zijn er een aantal teruggemeld van grotere afstand, tot 2000 kilometer ver in het noorden van Finland. Vier zijn er uit regio voorbij Polen: drie uit Kaliningrad en één uit Lithouwen

Rietzanger, *Acrocephalus schoenobaenus*, ringnr. Arnhem AD.02542

Geringd als man, na 1e kj op 8 juli 2002 in het CES-project van VRS Zwarte Meer. Gevangen en los als Rietzanger door een ringer op 15 augustus 2002 in Slovenië. De afgelegde afstand is 968 km. Dat klinkt 'uit koers', maar het is voor een Rietzanger niet ongebruikelijk. Naast natuurlijk meldingen uit Frankrijk en Spanje zijn er meldingen in het najaar uit Oostenrijk (1), Tsjechië (1), Zwitserland (8), Italië (16) en Joegoslavië (2). Kennelijk trekt de Rietzanger in het najaar in zowel zuidwestelijke als zuidelijke en zuidoostelijke richting. Wat zou dat zijn? Verschillende overwinteringspopulaties, verschillende (trek)strategieën?

Fitis, *Phylloscopus trochilus*, Stavanger 3H.55469

Geringd als Fitis 1^e kj op 10 augustus 2003 te Tengesdal in Noorwegen. Gevangen en los door A. Joosse als Fitis 1^e kj op 23 augustus 2003 in Zeeland. Niet schokkend natuurlijk, maar de radarwaarnemingen van Hans van Gasteren worden hiermee prachtig bevestigd. Hans e-mailde "24 aug. ochtend: fantastische aankomst vanuit Noorwegen. Boven de Wadden vliegen ze gewoon door, dus geen zogenaamde fall".

Koolmees, *Parus major*, ringnr. Sempach N.271120

H. Maeghs ving op 28 september en 27 oktober 2003 bij Tegelen de allereerste Sempach (Zwitserland) Koolmees (vrouw, na 1^e kj). Geringd als vrouw 1^e kj op 5 oktober 2002 bij Basel. In Nederland geringde koolmezen worden voor meer dan 99.9% teruggemeld in Nederland. Enkele tientallen worden gemeld uit België, Duitsland, Denemarken en Frankrijk, een enkeling uit Spanje en Engeland, een handvol uit Polen, Estland-Letland-Lithouwen en Zweden. De 409 in Nederland gemelde koolmezen met een buitenlandse ring zijn afkomstig uit België (102), Duitsland (68), Denemarken (1), Frankrijk (3), Engeland (3), Polen (37), Lithouwen (67), Estland (8), Letland (20), Rusland (88) en Zweden (1). Dit is de eerste uit Zwitserland en is nogal opvallend omdat hij afwijkt van het gebruikelijke patroon.

Buidelmees *Remiz pendulinus* ringnr. Arnhem AE.28234

Geringd als 1^e kj in de Ooijse Graaf door VRS Ooijse Graaf (Majoor/Vonk/Waasdorp) op 2 augustus 2002. Gevangen en los als Buidelmees na 2^e kj vrouw door een ringer op 8 februari 2003 te Navarra in Spanje. De afgelegde afstand is 1216 kilometer en daarmee is deze vogel de op twee na meest zuidelijke (die ook uit Spanje komen). Wel opmerkelijk: op 2 augustus is de vogel 1^e kj en op 3 februari na 2^e kj. Na 1989 zijn er 870 buidelmezen geringd in Nederland, Daarvan werden er 140 teruggemeld, waarvan 63 uit het buitenland: drie uit België, drie uit Duitsland, vier uit Spanje, eentje uit Engeland, eentje uit Zweden, eentje uit Luxemburg en 50 (!) uit Frankrijk. Die uit Frankrijk komen allemaal uit de omgeving van de baai van de rivier de Gironde bij de stad Bordeaux.

Bosrietzanger, *Acrocephalus palustris*, ringnr. NLA AE.49425

Geringd als 1^e kj Bosrietzanger op 20 juli 2002 aan de Oostvaardersdijk door mevr. C. Liebrechts. Vers dood (geschoten) op 20 augustus 2002 in Mersa-Matruh in Egypte. De soort was niet opgegeven, de ring was er niet bij, maar het ringnummer was correct weergegeven. De afgelegde afstand is 2944 km, dat is bijna 100 km per dag. Er zijn 3471 terugmeldingen aanwezig in onze database, maar uit het buitenland komen er slechts 99 en als je België en Duitsland weglaat als buitenland dan blijven er maar zes 'echte' buitenlandse terugmeldingen over: eentje uit Frankrijk, eentje uit Spanje, eentje uit Portugal, twee uit Kenia en dus één uit Egypte. Zeer opmerkelijk. De najaarstrek begint rond half juli en eind augustus zijn bijna alle vogels uit Nederland verdwenen. De West-Europese vogels trekken voor een groot deel via het Midden-Oosten en komen Afrika binnen over de Rode Zee. De winter wordt vermoedelijk doorgebracht in Kenia en nog zuidelijker tot Zimbabwe (bron: vangrapporten Ngulia, Kenia). Zie ook B. van den Brink 1999. Ngulia Lodge, Kenia, wellicht de mooiste vangplaats ter wereld. Op Het Vinkentouw nr.90:24-30.

Sijs, *Carduelis spinus*, Praha TX.47155

Geringd als Sijs man 1^e kj op 18 maart 2001 in Zavít, Pízen, Tsjechië. Gevangen en los op 17 december 2002 als Sijs, man na 1^e kj door B. Roelofs te Boekend, Limburg. Afgelegde afstand 511 km. De Sijs is een onregelmatige zwerver en trekker zonder vaste overwinteringsgebieden. We kunnen in ons land sijnen verwachten uit Scandinavië, Rusland en midden-Europa. Het overgrote deel van de terugmeldingen komt uit België (353), Duitsland (80), Noorwegen (50) en Engeland (97). Dit is de achtste uit Tsjechië en Slowakije.

IJsgors, *Calcarius lapponicus*, Arnhem V.186243

Als vrouw 2^e kj geringd door J. Doevendans op 17 februari 2004 aan de Groningse waddijk bij Uithuizen. Dood gevonden op 15 mei 2004 (helaas geen nadere vindgegevens dan dit) in Oost-Groenland, Sermiligaaq, Tasiilaq district. Afgelegde afstand is 2757 km. Negen terugmeldingen zijn er slechts in onze databank: een Belg die in Nederland is gevangen, een Nederlander die in België is gevangen, vier Nederlanders die weer in Nederland worden teruggevangen en dan komen de krenten in de pap: een Nederlander (B.701.635) geringd op 17 november 1986 in en door Castricum die op 15 maart 1987 als verkeersslachtoffer in Denemarken wordt gevonden en nu verrast Jan iedereen met deze fantastische melding uit Groenland. VRS Castricum (Hans Schekkerman 1989. Herfsttrek en biometrie van de IJsgors *Calcarius lapponicus* te Castricum. *Limosa* 62: 29-34) maakte al attent op deze mogelijkheid en Hans zelf becommentarieert deze melding met "in dit artikel suggereer ik op grond van biometrie dat IJsgorzen uit Groenland vrij regelmatig in Nederland voorkomen, vooral vroeg in het najaar. Jouw terugmelding bevestigt dus het eerste deel van die hypothese maar laat tegelijk zien dat het voorkomen niet beperkt is tot het vroege najaar. Leuk dus." In de fameuze terugmeldingenatlas van de UK zijn geen terugmeldingen vermeld uit Groenland, maar dezelfde hypothese als die van Hans wordt ook in deze Britse Trekatlas geopperd.

Op het VT heet Jan voorlopig 'Mister IJsgors'.

Geraadpleegde bronnen:

- Baker K.** 1997. *Warblers of Europe, Asia and North Africa*. Helm Identification Guides, Londen. ISBN 0-7136-3971-7.
- Van den Berg A.B. & C.A.W. Bosman** 2001. *Zeldzame vogels van Nederland*. Tweede, herziene druk. GMB Uitgeverij, Haarlem. ISBN 90-74345-13-1.
- Buys R.-J. & D.L. Thomson** 2001. *Van 1911 tot en met 2000: een overzicht van geringde en teruggemelde vogels in Nederland*. Op Het Vinkentouw 95:2-88.
- Cramp S.** (red.) 1992. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the western palearctic. Volume VI Warblers*. Oxford New York, Oxford University Press. ISBN 0-19-857509-2.
- Franssen T. & Pettersson J.** 2001. *Swedish Bird Ringing Atlas. Volume 1. Divers-Raptors*. Naturhistoriska riksmuseet & Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm. ISBN: 91-86510-50-9.
- Shirihai H.** ... (et al.) 1999. *Sylvia Warblers. Identification, taxonomy and phylogeny of the genus Sylvia*. Helm Identification Guides, Londen. ISBN 0-7136-3984-9.
- Speek B.J. & Speek G.** 1984. *Thieme's VogeltrekAtlas*. Thieme, Zutphen. ISBN 90-03-98125-6.
- Speek G.** 2001. *Ringverslag van het Vogeltrekstation 2001 (nr.86)*. Op Het Vinkentouw nr.97: 8-32.
- Staa R.** 1998. *Longevity list of birds ringed in Europe*. Euring Newsletter 2: 9-18.
- Svensson L.** ... (et al.) 2000. *ANWB Vogelgids van Europa*. ANWB, Den Haag. ISBN: 90-18-01212-2.
- Wernham C. & Toms M. & Marchant J. & Clark & Siriwardena G. & Baillie S.** (eds) 2002. *The Migration Atlas. Movements of the Birds of Britain and Ireland*. Poyser, London. ISBN 0-7136-6514-9

